
INOVATÍVNE PRÍSTUPY K VÝUČBE SPOLOČENSKÝCH VIED NA TECHNICKEJ UNIVERZITE V KOŠICIACH

*Helena Džupková, PhDr.,
vedúca Katedry spoločenských vied, T
echnická univerzita v Košiciach
(Slovenská republika)*

The task of modern and innovative education of social sciences subjects is to prepare the graduates for being useful in the practice and satisfy their needs of actual social practice as best as possible. The author of the article is aware that educational process is complicated, affected by many factors influencing its quality. We consider critical research and analysis of pedagogical conceptions and methodologies and the support of productive dialogue among the specialists in various fields of social sciences at Slovak and foreign universities to be a contribution to solving a given problem.

Keywords: *Social sciences, student personality, social practice, educational process.*

Nevyhnutná potreba reflexie spoločenských hodnôt umožňuje prinavrátiť teoreticko-pragmatický základ príslušným spoločenským disciplinám a očistiť ich od nánosu súčasného, mnohokrát konfrontačného, zavádzajúceho fenoménu rôznych, „dobrodružných politík“. Všetky etapy vývoja ľudskej spoločnosti sú zložité a náročné na duchovné premeny a potreby ľudí vyplývajúce zo spoločenskej reality. Konflikty, ktoré vznikajú medzi potrebami a možnosťami sa nepremietajú len mechanicky do etických teórií i politických koncepcií, ale zahŕňajú v sebe aj motivujúce a aktivizujúce prvky, morálne normy, hodnoty a spôsoby riešenia, vlastné teoretickému poznaniu. Akademičná pôda zaručuje slobody poznania, vedeckého bádania, exaktného a spoločensko-vedného vzdelania. Práve štúdium spoločenskovedných predmetov vytvára najväčší priestor na osvojenie si základných morálnych hodnôt a umožňuje, aby mohla byť uspokojená základná ľudská potreba a ambícia človeka, porozumieť človeku a hoci len čiastočne aj svetu v ktorom žije. Ide predovšetkým o dlhodobý a aktivizujúci proces v ktorom subjekt – človek, vyjadruje svoje záujmy, potreby aj motívy, ktoré ho vedú k poznaniu a aj k určitému konaniu. Skúmanie človeka v súčasnom globalizovanom svete prináša nové rozmyšľavania, nové otázky, ktoré sa viažu nielen na teoretické, ale aj praktické súvislosti jeho existencie, ale aj existencie ľudstva ako takého. Mladý človek si stále viac uvedomuje, že žije v realite, ktorá sa v historickom procese formovala práve pre jeho potreby. V 21. storočí dosiahla taký stupeň vývoja, v ktorom sociálny systém a nové technológie sú úzko prepojené a v tomto „spolužití“ určujúcu úlohu preberajú nové technológie. Na mieste je otázka, či vznikom súčasnej civilizácie, modernými technológiami, komercionalizmom nedôjde k postupnému vytrácaniu sa zo života hodnôt ako je solidarita, tolerancia, spravodlivosť.

Tak ako Gilles Lipovetský v predslove svojej knihy *Soumrak povinnosti* píše „...etická sféra sa stala zrkadlom, v ktorom môžeme odhaliť nového ducha doby.“ [4, s.43] V podobnej línii uvažujú aj anglosaskí autori. Ich názory na dnešnú dobu sa líšia najmä v chápaní vplyvu súčasnej etiky na politiku. Germánski píšuči politickí filozofi, reprezentovaní napríklad J. Habermasom svojim modernistickým pohľadom na etiku diskurzu a prezentáciou emancipačnej politiky, sa vzdialuje od objektivity a skutočnej politickej reality.

Myslíme si, že ak v pochopení súčasnej doby ide o niečo, tak ide predovšetkým o mladého človeka v konkrétnom sociálnom a politickom prostredí – subjekt, ktorý

prezentuje v zmenených podmienkach svoje záujmy, potreby a motívy, ktoré ho vedú k poznaniu, a aj k určitému konaniu v záujme existencie ľudstva ako takého. Existujú vedľa seba názory, ktoré nie sú len konfrontačné, ale aj vzájomne ľahostajné, odrážajúce rozmanitosť prístupov. Bohaté diskusie o ľudských hodnotách a postojoch k aktuálnym spoločenským potrebám v humanitných a technických vedách vyvolávajú ďalšie, nové otázky spojené s potrebou inovatívneho prístupu v edukačnom procese na všetkých univerzitách a vysokých školách. V technických vedách tieto diskusie majú odlišný obsah, kontextuálne ich do určitej miery ovplyvňuje realita spojená s prudkým vývojom v informačných technológiách, ktorý vyvolal potrebu novej paradigmy v technických vedách. Informácie v intenciiach tejto paradigmy sú základným fenoménom a zároveň neoddeliteľnou súčasťou ľudskej aktivity, ktorá sa premieta do praktického života ľudí, vyvoláva zmenu postojov k spoločenským hodnotám. Doménou v spoločenských vzťahoch z pohľadu technologického veku sa stala virtuálnej rovina, virtuálna identita a pod., prevzatá zo západnej kultúry, ako „identita bazirujúcej na racionálnom zdôvodňovaní, informáciách, vysvetľovaní, prostriedkoch vylučujúca emocionálnu rovinu. Na jednej strane legitimizácia rozumu (sofistikované technológie, High technology) na strane druhej, je grécko-rímska triáda: náboženstvo, autorita, tradícia (nie je to archaizmus, ktorý by z európskej kultúry mal vymiznúť). Reflexiou týchto „hodnôt viazaných na minulosť“ podľa Hanah Aretovej vytvoríme v modernej spoločnosti priestor pre rozvoj nových hodnôt zodpovedajúcich novému technologickému veku. Podľa Jurgena Habermasa pre časovú sebareflexiu modernej spoločnosti sú typické „účinné dejiny“, teda také dejiny, ktoré vychádzajú z vedomia vlastnej histórie a sú prínosom pre súčasnú spoločnosť. Aby v spoločnosti nedochádzalo k „aktívnemu zabúdaniu“ respektíve k cieľenej manipulácii v prospech ekonomických a politických záujmov, je potrebné spoločenskovedné predmety v konkurencii s technickými vedami v súčasnom technologickom veku dostať do adekvátneho povedomia. S hrdosťou a mnohokrát až s pátosom označujeme súčasnú etapu vývoja spoločnosti pojmom vzdelanostná spoločnosť, čo v praxi by malo znamenať, že vzdelanie/ vzdelávanie by sa malo v spoločenskom rebríku nachádzať na primárnom mieste. Polemizovať o tom, či vzdelanie /vzdelávanie je v súčasnosti spoločnosťou aj takto vnímané, sa nám v súvislosti s našou problematikou, vo svojej podstate javí ako bezpredmetné. Stotožňujeme sa s názorom nemeckého filozofa Adorna, podľa ktorého vzdelanost' sa stáva polovzdelanost'ou ako všadeprítomná forma odcudzenia človeka. Nevzdelanost' už nie je len súkromná záležitosť, osobné zlyhanie vo vzdelávacom procese, čiže jednoduchá absencia nevzdelanosti, ale predovšetkým istá forma nekultivovanosti osobnosti, produkt spoločenského vedenia. O to viac je potrebné si uvedomiť, že vzdelanie/vzdelávanie je permanentný proces, ktorý pôsobí na človeka na jednej strane ako katalyzátor a umožňuje mu v plnej miere adekvátne sa zorientovať v spoločnosti, dáva mu akýsi návod, no na druhej strane automaticky nevytvára predpoklady na plnohodnotné uplatnenie sa v praxi.

Vedeckovýskumný a edukačný proces na deviatich fakultách Technickej univerzity v Košiciach je komplexne zameraný na odbornú technickú, ekonomickú a umeleckú prípravu vysokoškolákov pre potreby praxe. Aj napriek veľkému úsiliu pedagógov a vedeckovýskumných pracovníkov, odborné zručnosti, s ktorými dnes končia študenti vysokoškolské vzdelávanie, už nie sú zárukou úspechu v pracovnom a osobnom živote. Prepojenie systému vzdelávania, najmä odborného, s trhom práce je nielen na Slovensku, ale aj v celej Európe pretrvávajúcim problémom. Univerzity na nové podmienky reagujú zvyšovaním kvality vzdelávania, inováciou študijných programov, zavádzan-

ním nových predmetov s cieľom reagovať na meniace sa požiadavky trhu práce v snahe naplniť požiadavky budúcich zamestnávateľov.

Nájsť všeobecne platné pravidlo, ktoré by univerzálne platilo pre všetkých a bolo celospoločensky prospešným, vlastne ani neexistuje. Dôkazom toho sú stále pretrvávajúce ekonomické, sociálne, politické a morálne konflikty a ich nové verzie optimistických alebo pesimistických riešení. Konfrontácie v materiálnej a duchovnej sfére na národnej, alebo nadnárodnej úrovni sa zákonite premietajú aj do výchovno-vzdelávacieho procesu. Študenti na seminároch spoločenskovedných predmetov si túto realitu plne uvedomujú a preto aj s plnou vážnosťou diskutujú o kríze hodnôt ale aj o kríze školského systému. Ako primárny dôvod krízového stavu školstva na Slovensku, študenti na Technickej univerzite v Košiciach uvádzajú neadekvátnu komplexnú prípravu absolventov pre prax, ktorá podľa ich názoru spôsobuje problémy so zamestnanosťou absolventov stredných a vysokých škôl. Fenomén nezamestnaných absolventov stredných a vysokých škôl, nie je len regionálnym, či národným javom, ale je to fenomén celosvetový. Aktuálne diskusie o problémoch zamestnanosti a zamestnateľnosti mladej generácie a s tým súvisiace ekonomické a sociálne dôsledky veľmi negatívne a často-krát až bezvýhodnisko pôsobia na študentov. Odborníci zaoberajúci sa problémom zamestnanosti mladej generácie sa snažia vyšpecifikovať príčiny vzniku tejto situácie. V dokumente EÚ Commission working document on Recent developments in European higher education systems za základný dôvod je uvedený problém zaostávania škôl, teda neschopnosť plniť spoločenskú objednávku pre rýchlo vyvíjajúce sa a meniace sa štruktúry ekonomík.

Na európskych vysokých škôl aj napriek štyrom tisícim univerzít a iných vysokoškolských inštitúciách na ktorých študuje 19 miliónov študentov, sa nepripravuje dosť absolventov s adekvátnou kvalifikáciou odrážajúcou potreby štruktúry európskej, ale aj celosvetovej ekonomiky. Investície, ktoré sú vkladane do vysokého školstva v súčasnosti, nekopírujú kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu a dostatočnú prípravu pre prax. Zmena školskej politiky minimálne na národných úrovniach by mala prispieť k zvyšovaniu kvalifikovanosti ľudského kapitálu. Európska únia za svoju najdôležitejšiu iniciatívu v školskej politike považuje kvalitné vzdelávanie, odrážajúce potreby praxe. Explicitne je to zadefinované v dokumente Podpora rastu zamestnanosti - program modernizácie európskych vysokoškolských systémov vydaného Európskou komisiou v roku 2011 v rámci svojej stratégie Európa 2020.

Vydanie a zverejnenie dokumentu bolo determinované akútnou potrebou vytýčenia prognózy Európskej únie o potrebe obsadzovania odborných pracovných miest zamestnancami s vysokoškolskou kvalifikáciou (v roku 2020 bude len európsky trh potrebovať 35 percent vysokoškolsky vzdelaných absolventov, čo je o 11 percent viac ako v roku 2011). [2, 38]

Imperatívom tejto doby (táto problematika bola už predmetom rokovania EÚ v Lisabone už 23-24. marca 2000) je pripraviť dostatok kvalifikovaných absolventov pre súčasný pracovný trh, štruktúra ktorého je kvalitatívne iná. Prioritou takejto spoločnosti sa stáva vzdelaný občan schopný pružne reagovať na neustále zmeny v národnom, ale aj nadnárodnom (európskom a celosvetovom) trhu práce, občan schopný kriticky myslieť, analyzovať spoločenské javy a rozvíjať svoje sociálne zručnosti. Globalizácia sice búra hranice národných trhov a vytvára oveľa väčšie možnosti na sebarealizáciu na svetovom trhu práce, ale zároveň preveruje pripravenosť uplatniť sa v silnej celosvetovej konkurencii. Súčasný globálny systém je poznačený veľkou ekonomickou asymetriou. Tento fakt si musíme všetci uvedomiť a adekvátne sa zmeneným podmienkam sa

prispôbiť, pretože sa menia inštitúcie, infraštruktúra, ľudia, ich správanie, menia sa aj zaužívané morálno-etické paradigmy. Povedané slovami futurologa I. Klinca, ktorý sa odvoláva na knihu eseji *New Bottles for New Wine* britského biológa Julian Huxley, ktorú publikoval v roku 1957: „Človek však ostáva človekom, zároveň však transcenduje sám seba realizovaním nových myšlienok, nových možností svojej prirodzenosti a pre svoju prirodzenosť“. [3] Súhlasíme s názorom a plne si uvedomujeme, že mladí ľudia sa musia prispôbiť novým zmeneným podmienkam. Zmena bude možná len za predpokladu sa bude aktívne investovať do rozvoja osobného potenciálu každého jednotlivca, prostredníctvom podpory vzdelávania, vedeckých a výskumných aktivít. Túto úlohu musia na seba prevziať vzdelávacie inštitúcie. Po týchto investíciách následne môžeme očakávať rozvoj všetkých zložiek spoločnosti, vrátane informačných, komunikačných technológií, biotechnológií, nanotechnológií a podobne. To znamená, že vzdelávacie a vedecké inštitúcie prispievajú najvýraznejšou mierou k tvorbe bohatstva v krajine. Veda a technika, ako hlavný nástroj budovania vedomostnej spoločnosti postupne potvrdzuje svoju opodstatnenosť a vyšší status v ekonomických a politických programoch jednotlivých vlád. Z. Bauman súčasnosť považuje za „modernu, za projekt, kde vládne absolútny duch, reťaz textov grécko-kresťanského- osvietenského pôvodu, „vôľa k pravde“ vedúca k pokroku, k rastu, k poznávaniu. Svet po tomto svete začal disponovať množným číslom. Prichádzajú projekty, nie projekt, ktorý sám seba vysvetľoval rozprávaním veľkých príbehov (mýtov) o vzniku, zmysle, ciele a charaktere celej kultúry a civilizácie. [1, s.196] Veľké dejinné zmeny sa vyznačujú predovšetkým zmenou v myslení, konaní a v postojoch.

Spoločenskovedné predmety v celom komplexe výchovy a vzdelania na univerzitách svoje poslanie plnia. Inovácia študijných programov, zavádzanie nových aplikovaných predmetov majú ambíciu na komplexnej príprave absolventov pre prax sa plnohodnotne spolu podieľať. Ak je v súčasnosti problém nedostatočnej pripravenosti absolventov pre prax zafinancovaný zaostávaním úrovne vzdelávania za potrebami praxe, potom vo výučbe je potrebné urobiť adekvátnu zmenu- stanoviť si priority. Za základnú prioritu vo výučbe spoločenskovedných predmetov považujeme učiť študentov humanizmu ako životnému postoju [7, s. 9], ale aj získavaniu a rozvoju adekvátnych sociálnych zručností, v súčasnosti potrebných pre úspešné uplatnenie sa v praxi. Vzdelávacia úloha spočíva v osvojení si penza vedomostí zo spoločensko-politických vzťahov na Slovensku a vo svete a ich tvorivej implantácie do praxe. Výchovná zložka procesu umožňuje vychovávať v duchu morálnych hodnôt, akceptujúcich históriu, kultúru a tradície národov. V modernej humanistickej pedagogike za dôležitý a aktuálny fenomén, s prihliadnutím na aktuálne potreby praxe, považujeme rozvoj kľúčových kompetencií s dôraz na možnosti:

- rozvíjať analytické myslenie,
- naučiť sa kriticky a tvorivo myslieť
- komunikovať a prezentovať poznatky
- argumentovať, obhajovať a presadzovať svoje názory.
- riešiť konflikty, hľadať východiska a kompromisy,
- tolerancii a rešpektovaniu odlišnosti kultúr, národných tradícií a identít
- učiť sa slobode, zodpovednosti, morálke a humanizmu

Musíme si uvedomiť, že aktuálne v zmenených spoločensko-politických a ekonomických podmienkach, nestačí urobiť len transfer vyučovacích modelov, ale je nevyhnutné zmeniť kvalitu a prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu, tvorivo implementovať najnovšie poznatky z vedného odboru, vhodne využívať skúsenosti a poznatky z

pedagogiky.[5, s. 183] K dosiahnutiu adekvátneho cieľa prispieva aj správna motivácia a vízia uplatnenia sa študentov na národnom aj medzinárodnom trhu práce podľa ich predstáv. Vhodnosť, alebo nevhodnosť nášho prístupu si overujeme dotazníkmi. Hodnotenie vyučovacej jednotky je vhodné ako spätnú väzbu realizované prostredníctvom dotazníkovej metódy – dotazníka.

Výučba spoločenskovedných predmetov na Technickej univerzite v Košiciach už od roku 2004 tvorí neoddeliteľnú súčasť celouniverzitného komplexného vzdelávania. Vtedajšia koncepcia vychádzala z predpokladu, že ide o teoreticko-empirické vedy a aj ich výučba bola realizovaná ako výučba čisto akademických disciplín zameraná na osvojenie si teoretických vedomostí z príslušných spoločenskovedných disciplín. Práve spätná väzba získaná z dotazníkového prieskumu nám odhalila potrebu zmeny filozofie výučby spoločenskovedných disciplín z rýdzo teoretických na teoreticko-pragmatické.

Súčasná inovatívna koncepcia výučby spoločensko-vedných predmetov predpokladá:

- že študenti už na stredných školách si osvojili určité penzum teoretických vedomostí zo spoločenských vied
- úlohou univerzitného vzdelania je podľa profilu absolventa tvorivou formou poznatky rozvinúť pre pragmatické potreby súčasnej praxe.

O potrebe priblížiť výučbu praxi vedú sa diskusie nielen v odborných kruhoch, ale aj medzi laickou verejnosťou. Aj ekonomický týždenník Trend z 25.3. 2013 sa venoval problému zamestnanosti a zamestnateľnosti absolventov stredných a vysokých škôl. Diskusia bola uzavretá myšlienkou, že

Úspešný absolvent na trhu práce = kompetentný [6, s.13]

V intenciách tejto pragmatickej požiadavky praxe sme podrobili výučbu jednotlivých predmetov dôslednej analýze. Výsledkom je inovácia všetkých predmetov v bakalárskom štúdiu a zavedenie nových aplikovaných predmetov pre 2. stupeň štúdia. Pri inovácii sme vychádzali z prieskumu portálu Profesia ktorý ukázal, že 3 najúspešnejšie personálne agentúry Globium, Key 6, Business Solution, vidia posun v oblasti vzdelávania v tom, aby študenti napĺňali požiadavky budúcich zamestnávateľov. Zamestnávateľia zverejnili, ktoré kompetencie sledujú pri nábere čerstvých absolventov. Je ich 12 (sú menované bez hierarchického usporiadania):

1. Efektívna komunikácia
2. Schopnosť pracovať v tíme
3. Podnikateľské myslenie
4. Flexibilita a kreativita
5. Samostatnosť
6. Kritické myslenie a riešenie problémov
7. Zvládanie záťaž
8. Orientácia v informáciách
9. Uspokojovanie zákazníckych potrieb
10. Plánovanie a organizovanie práce
11. Výkonnosť
12. Zručnosť ovládania cudzieho jazyka.

Ako v texte je možné vidieť prvých sedem z dvanástich požiadaviek zamestnávateľov je v kompetencii prípravy na Katedre spoločenských vied. Preto výučbu spoločenskovedných predmetov bolo potrebné vyprofilovať:

1. V bakalárskom stupni štúdia aby si študenti spolu s osvojenými odbornými vedomosťami z daných predmetov osvojili aj sociálne kompetencie.

2. V inžinierskom stupni štúdia v rámci aplikovaných predmetov, rozvinuli sociálne kompetencie do takej úrovne, ktorá absolventom našich fakúlt umožní byť úspešnými na pracovných pohovoroch, v pracovnom procese a prispeje k zamestnanosti a zamestnateľnosti absolventov Technickej univerzity v Košiciach.

V rámci inovatívneho prístupu bolo navrhnuté garantom študijných odborov na jednotlivých fakultách zapracovať do študijných programov v bakalárskom stupni štúdia v 1.-3. ročníku výučbu základných vedných disciplín filozofia, politológia, etika, estetika, sociológia a psychológia ako povinne voliteľné predmety, s časovou týždennou dotáciou výučby 0-2, prípadne 1-1 a počtom kreditov 2/3.

Cieľom výučby na bakalárskom stupni štúdia je osvojiť si adekvátne penzum odborných vedomostí, ktoré pomôžu:

- poznávať seba samého, čo je prvým krokom k múdrosti, sebarozvoju a prevzatíu zodpovednosti za svoj život.
- motivovať a podnecovať študentov ku tvorivému, hodnotiacemu a kritickému mysleniu
- podporovať proces primeraného sebavedomia a kariéernej kotvy
- zvyšovať etické a estetické povedomie a uvedenie si etických pravidiel, princípov a zásad spoločenského správania
- Osvojiť si spoločenské a občianske kompetencie, byť aktívnym, zodpovedným a plnohodnotným občanom v modernej spoločnosti.

Na druhom stupni inžinierskeho štúdia boli navrhnuté aplikované predmety: Aktuálne problémy súčasnej filozofie, Súčasnne trendy vývoja moderných spoločnosti, Podnikateľská etika, Sociológia podniku, Kariérne poradenstvo, Etika, biznis protokol, Efektívna sociálna komunikácia, Manažérska psychológia, Tímová práca, Vedenie ľudí, a novovytvorené predmety - Tréningovo –vzdelávací kurz osobného rozvoja, Základy podnikateľských zručností pre neekonómov ako povinne voliteľné, forma výučby semináre, tréningy s časovou týždennou dotáciou 0-2, počet kreditov 3/4

Cieľom výučby aplikovaných predmetov v inžinierskom štúdiu je viesť študentov k tomu, aby boli schopní samostatne formulovať a analyzovať problémy, kriticky zhodnotiť, načrtnúť ich možné riešenia v prepojení na osvojené teoretické poznatky. Absolvovaním štúdia aplikovaných predmetov, študenti by mali :

1. Získať teoretické poznatky a praktické skúsenosti z oblasti efektívnej sociálnej komunikácie. Vystupovanie na verejnosti. Sebaprezenačné zručnosti. Psychologické charakteristiky dobrého prejavu.

2. Upevniť sociálne a osobnostné kompetencie z hľadiska adaptívneho a tvorivého riešenia a zvládania záťažových situácií.

3. Zoznámiť sa s tímovými procedúrami (komunikácia v tíme, skupinové riešenie problémov, rozhodovanie v skupine, konflikty v tíme

4. Rozvíjať tzv. metazručnosti (pozitívny prístup a myslenie, otvorenosť k zmenám, kreativita, ochota permanentne sa učiť a vzdelávať, tímová práca, efektívna komunikácia), ktorým transmisívne vzdelávanie nevenuje dostatočnú pozornosť, pretože sa viac koncentruje na teoreticko-odborné vedomosti,

5. Odhaliť možnosti a predpoklady jednotlivcov pre skupinovú prácu a prácu v odbornom tíme.

6. Získať sebaistotu v správaní sa, v profesionálnom vystupovaní a v komunikácii v zmysle zásad etikety a protokolov s cieľom stať sa dobrým odborníkom a kultivovaným človekom nielen v práci, vo svete biznisu, ale aj v osobnom a spoločenskom živote.

K tomu, aby sme dosiahli stanovený cieľ bolo potrebné odstrániť zadané slabé stránky. Spoločenskovedné predmety v jednotlivých študijných programoch fakúlt, ale aj v rámci fakúlt sú ponúkané odlišne ako povinné, povinne voliteľné, alebo voliteľné, v rozpätí 2-6 kreditov. Navrhli sme zjednotiť a ponúknuť spoločenskovedné disciplíny ako celo univerzitné predmety a záväzne pre všetky fakulty. V bakalárskej forme štúdia ako povinne voliteľné, forma seminár, s časovou týždennou dotáciou 2 hodiny a počtom kreditov 2/3.

V inžinierskom stupni štúdia sme navrhli študentom možnosť výberu v rámci povinne voliteľných predmetov podľa ich záujmu, prípadnej odbornej profilácie. Naše rozhodnutie bolo motivované spätnou väzbou získanou z prieskumu študentov v inžinierskom štúdiu, kde sme zistili, že, študenti žiadajú väčšiu časovú dotáciu, pretože tieto predmety považujú za užitočnú prípravu na pracovné pohovory, na rýchle zvládnutie adaptačného procesu v zamestnaní, dobrú prípravu pre zvládanie úloh v pracovnom procese. Študenti spoločenské vedy chápu ako neoddeliteľnú súčasť univerzitného vzdelávania, ktoré im vytvára priestor nielen na odborné diskusie, ale aj na diskusie pomáhajúce im humanizovať ich technické štúdium napr. vzťah mladých ľudí k spoločensko politickému daniu doma aj vo svete, k prírode, umeniu, mravnosti a k hodnotám súčasného životného štýlu.

Za veľmi pozitívny fenomén v štúdiu spoločenskovedných predmetov v prostredí Technickej univerzity v Košiciach považujeme záujem študentov o Študentskú vedeckú odbornú činnosť, v ktorej si študenti vymieňajú teoretické a praktické poznatky, individuálne schopnosti a prezentačné zručnosti. V akademickom rolu 2013/ 2014 sa konal štvrtý ročník a bol venovaný problematike Postojov študentov k podnikaniu ako modernému spôsobu života.

V závere považujeme za potrebné zdôvodniť naše rozhodnutie pre inovatívnosť výučby spoločenskovedných predmetov ako súčasť výzvy zverejnenej v Preambule dokumentu Svetovej deklarácie o vysokoškolskom vzdelávaní pre 21. storočie, prijatej na svetovej konferencii UNESCO, kde okrem iného je napísané, že vysokoškolské vzdelávanie samotné zápasí so značnými problémami a musí prejsť najradikálnejšou zmenou akú kedy zažilo, aby naša spoločnosť ktorá prechádza hlbokou krízou hodnôt, mohla prekročiť čisto ekonomické úvahy a zaoberať sa aj hlbšími dimenziami morálky a spirituality.

Zoznam bibliografických odkazov :

1. BAUMAN, Z. : Globalizácia, (2004) Kaligram, s.196
2. Commission working document on Recent developments in European higher education systems, Brussels, 20.9.2011, SEC (2011) 1063 final (58 pages).
3. Viac : <http://sweb.cz/OFS/Klinec3.doc>
4. LIPOVETSKY, G., (1999) Soumrak povinnosti, Bezbolestná etika nových demokratických čias, Prostor, Praha, str. 43
5. ROHÁČOVÁ, T. 2013. Roľ, tradíciji i budúceje v prepodavaniji obščestvo-vedčeskich nauk v techničeskom universitete goroda Košice. In: Naukovi zapiski Vinnickogo deržavnogo pedagogičnogo universitetu imeni mihajla Kocjubinskogo: Serija : Pedagogika i psihologija. No. 37 (2012), p. 182-186.
6. Týždenník trend, časopis pre ekonomiku a financie z 21.3.2013 ISSN - 1335-0684 s.19
7. WRIGHT VON G.H.: Humanizmus ako životný postoj (2001) s. 9